

Nr 98

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts framställning angående anslag på tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1965/66 till teckning av aktier i Allmänna bevakningsaktiebolaget m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

I propositionen nr 105 har Kungl. Maj:t (bilaga 2, punkt 4, s. 9—16 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 mars 1966) föreslagit riksdagen att dels på tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1965/66 under kapitalbudgeten anvisa a) för Tillskott till Allmänna bevakningsaktiebolaget under fonden för låneunderstöd ett investeringsanslag av 750 000 kr., b) för Teckning av aktier i Allmänna bevakningsaktiebolaget under fonden för statens aktier ett investeringsanslag av 2 250 000 kr., dels ock medge att Allmänna bevakningsaktiebolaget må, efter beslut av Kungl. Maj:t, disponera en rörlig kredit i riksgäldskontoret av högst 3 000 000 kr.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Eskilsson* och *Schött* (I: 713) och den andra inom andra kammaren av herr *Magnusson* i Borås *m. fl.* (II: 878), har hemställts dels (A) att riksdagen måtte, med avslag på Kungl. Maj:ts förslag såvitt avser teckning av aktier i Allmänna bevakningsaktiebolaget m. m., i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa 1) att Kungl. Maj:t måtte vidta åtgärder för en avveckling snarast möjligt av Allmänna bevakningsaktiebolagets verksamhet, 2) att nytt förslag för organiserande av bevakningsuppgifterna avseende militära skydds-föremål måtte framläggas för riksdagen på grundval av bevakningstekniska kommitténs förslag, varvid ytterligare överväganden bör ske beträffande möjligheterna att utnyttja polispersonal inom ramen av ifrågavarande bevakningsuppgifter, dels ock (B) att riksdagen — därest yrkandena under A icke skulle bifallas — i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte uttala att investeringskostnaderna icke i någon mån skall belasta försvarsutgifterna.

Beträffande motiveringen för yrkandena hänvisas till motionen II: 878.

Utskottet. 1964 års riksdag beslöt att ett statligt aktiebolag för bevakningstjänst skulle bildas och fastställde därvid vissa riktlinjer för bolagets verksamhet. Bolagets tillkomst motiverades främst med de brister från säkerhetssynpunkt, som förelågo i den dåvarande bevakningsorganisationen. Det förutsattes att bolaget skulle drivas utan vinstsyfte och i sin verksamhet vara fullt affärsmässigt inriktat.

Av den föreliggande propositionen framgår att under det första räkenskapsåret verksamheten medfört en förlust på ca 99 000 kr. Styrelsen för bolaget framhåller, att det för bolaget framstått som särskilt betydelsefullt att i fråga om bevakningsrörelsen redan från början upprätthålla den beredskap och den kvalificerade bevakning, som var ett av motiven för bolagets tillkomst. 1964 års riksdag underströk nämligen vikten av att de kvalifikationskrav på personal och bevakningsanordningar m. m., som bevakningstekniska kommittén då uppställde, bleve tillgodosedda. Vidare var det angeläget, att bolagets uppbyggnad kunde ske i snabb takt för att dess insats beträffande samordning och effektivisering av bevakningen vid särskilt viktiga totalförsvarsobjekt icke skulle fördröjas. Det är uppenbart, att kravet på en snabb uppbyggnad av en kvalitativt högtstående bevakningsrörelse i uppbyggnadsskedet inneburit stora kostnader för organisation och utbildning samt fordon och annan materiel. Den pågående utvecklingen i bevakningsbranschen mot tekniskt präglad verksamhet med höga anspråk på personalens kvalitet och utbildning ställer tillsammans med den snabba expansionen större krav på eget kapital än vad som tidigare förutsetts. Det vill förefalla, som om hänsyn till dessa faktorer icke till fullo tagits då det gällde bolagets finansiering vid dess bildande år 1964. Utöver det anförda kan nämnas att vissa förseningar uppstått i samband med att de statliga bevakningsobjekten övertagits, vilket menligt inverkat på bolagets driftresultat.

Bolaget har nu under hänvisning bl. a. till en ekonomisk utredning, som på bolagets uppdrag utförts av en revisionsbyrå, hemställt om ett ökat kapital på tillhoppa 3 milj. kronor. Av nämnda belopp avses 0,8 milj. kr. för sanering av bolagets balansräkning och återstående 2,2 milj. kr. för anskaffning av teknisk utrustning, vari ingå även medel för trådlös överföring av larmsignaler, och för utvidgning av verksamheten utanför Storstockholmsområdet.

Utskottet delar departementschefens uppfattning, att det med hänsyn till personalkostnadernas utveckling och arbetsmarknadsläget är angeläget att öka anskaffningen av tekniska hjälpmedel. Detta är, såsom framhållits, kapitalkrävande och måste bygga på en sund finansiering för att icke förorsaka en likviditetskrisis.

Med hänsyn till det anförda, och då med det nu begärda tillskottet verkställd utredning ger vid handen att bolagets möjligheter att i framtiden för-

ränta eget kapital synas vara ljusa vill utskottet tillstyrka, att bolagets kapitalbehov tillgodoses i enlighet med departementschefens förslag.

Förenämnda riksdagsbeslut av år 1964 avsåg bevakning inom Storstockholmsområdet. Riksdagen uttalade emellertid, att åtgärder för effektivisering av bevakningen kunde behöva vidtagas i andra delar av landet men att, innan sådan utvidgning skedde, förutsättningarna härför från ekonomiska synpunkter liksom säkerhetsfrågorna borde noggrant prövas. Utskottet tillstyrker, att under denna förutsättning förordad utvidgning av verksamheten utanför Storstockholmsområdet får påbörjas.

Utskottet har icke något att erinra mot att det erforderliga beloppet, 3 milj. kr., tillföres bolaget på så sätt att aktiekapitalet höjes med 1 850 000 kr. genom nyteckning. Genom att aktierna utges till överkurs tillföres bolaget genom nyteckningen 2 250 000 kr., varav 400 000 kr. utgör överkurs som tillföres reservfonden. Likaledes tillstyrkes att återstoden av kapitalbehovet, 750 000 kr., tillföres bolaget såsom vederlagsfritt tillskott.

Enligt 1964 års förenämnda riksdagsbeslut beviljades statsgaranti för lån till bolaget intill ett belopp av 3 milj. kr. Med hänsyn till att, såsom statskontoret erinrat, vissa andra statliga aktiebolag ha rörlig kredit i riksgäldskontoret synes utskottet icke något vara att erinra mot att nämnda statsgaranti utbytes mot sådan kredit.

Av det anförda följer att utskottet, såvitt nu är i fråga, avstyrker de i ämnet väckta motionerna.

Departementschefen har räknat med att ett belopp av 1 150 000 kr. skall redovisas inom försvarets kostnadsram. Utskottet saknar anledning att härvidlag frångå departementschefens förslag och avstyrker alltså motionerna, såvitt nu är i fråga.

Utskottet hemställer,

A. att riksdagen må beträffande sättet för den framtida organisationen av bevakningsuppgifterna avslå motionerna I: 713 och II: 878 om avveckling av Allmänna bevakningsaktiebolagets verksamhet och framläggande av nytt förslag till bevakningsorganisation,

B. att riksdagen må för *Tillskott till Allmänna bevakningsaktiebolaget* på tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1965/66 på kapitalbudgeten under fonden för låneunderstöd anvisa ett investeringsanslag av 750 000 kr.,

C. att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 713 och II: 878, såvitt nu är i fråga, för *Teckning av aktier i Allmänna bevakningsaktiebolaget* på tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1965/66 på kapitalbudgeten under fonden för statens aktier anvisa ett investeringsanslag av 2 250 000 kr.,

D. att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 713 och II: 878, såvitt nu är i fråga, medge att Allmänna bevakningsaktiebolaget må, efter beslut av Kungl. Maj:t, disponera en rörlig kredit i riksgäldskontoret av högst 3 000 000 kr.,

E. att riksdagen må beträffande kostnadernas fördelning på budgeten med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 713 och II: 878, såvitt nu är i fråga, besluta att av Allmänna bevakningsaktiebolagets kapitalbehov ett belopp av 1 150 000 kr. skall redovisas inom försvarets kostnadsram.

Stockholm den 6 maj 1966

På statsutskottets vägnar:

EMIL NÄSSTRÖM

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Näsström, Gillström, Axel Andersson, fröken Andersson, herrar Einar Persson, Ivar Johansson, Per Jacobsson, Virgin, Svensson, Söderberg, Bengtson, Harry Carlsson, Mårtensson, Bertil Petersson och Herbert Larsson; samt

från andra kammaren: herrar Karlsson i Olofström, Blidfors, Ståhl, Mellqvist, fru Lewén-Eliasson, herrar Larsson i Hedenäset, Turesson, fröken Olsson, herrar Nihlfors, Lindholm, Lassinantti, Gustafsson i Uddevalla, Antonsson, Källstad och Petersson.

Reservationer

1) av herr *Axel Andersson*, fröken *Andersson*, herrar *Ivar Johansson*, *Per Jacobsson*, *Virgin*, *Bengtson*, *Harry Carlsson*, *Ståhl*, *Larsson* i Hedenäset, *Turesson*, *Nihlfors*, *Antonsson*, *Källstad* och *Petersson*, vilka ansett dels att det avsnitt i utskottets yttrande, som på s. 2 börjar med »Av den» och på s. 3 slutar med »väckta motionerna», bort ha följande lydelse:

»Utskottet vill erinra om att i en reservation till 1964 års förenämnda riksdagsbeslut yrkades avslag å förslaget om inrättandet av ifrågavarande bevakningsbolag och hemställdes att nytt förslag för organiserandet av bevakningsuppgifterna avseende militära skyddsföremål skulle framläggas på grundval av ett av bevakningstekniska kommittén år 1963 avlämnat betänkande. Detta förslag, som biträddes av överbefälhavaren, innebar i stort att bevakningen av militära skyddsföremål inom Storstockholm skulle samordnas i en bevakningsorganisation i försvarets egen regi under ledning av en

särskild bevakningschef under försvarsområdesbefälhavaren. I organisationen förutsattes ingå bl. a. en rörlig bevaknings- och utrustningsstyrka, utrustad med radiobilar. I reservationen framhölls sammanfattningsvis att de då föreliggande beräkningarna angående bolagets affärsmässiga drift icke vore av sådan art, att de borde läggas till grund för beslut i frågan.

Av den i föreliggande proposition lämnade redogörelsen för bolagets första verksamhetsår framgår att de uttalade farhågorna besannats.

Såväl fullmäktige i riksgäldskontoret som statskontoret ha ställt sig tveksamma till det föreliggande förslaget. Sålunda ha fullmäktige i riksgäldskontoret framhållit att det redovisade underlaget icke är tillräckligt för bedömning av det nu föreliggande förslaget om ökat kapital. Enligt statskontorets mening bör en konkret plan över aktuella investeringar framläggas innan beslut fattas om medelsanvisning. Ämbetsverket finner det anmärkningsvärt, att bolaget mött svårigheter i samband med övertagandet av bevakningsobjekt. Det är icke riktigt framhåller statskontoret, att — som bolaget vill göra gällande — hänsyn vid tillkomsten icke skulle ha tagits till initialkostnaderna för bolaget.

Enligt utskottets mening saknas underlag för en bedömning av frågan om rörelsen i framtiden kan komma att ge bättre resultat än hittills. Det finns risk för att bolaget även om det begärda kapitaltillskottet nu lämnas måste tillföras ytterligare statligt bidrag.

Med hänsyn till vad sålunda förekommit, ej minst de hittills gjorda erfarenheterna, anser utskottet övervägande skäl tala för att bolaget på lämpligaste sätt avvecklas och att riksdagen hemställer om nytt förslag från Kungl. Maj:t rörande bevakningen av militära skyddsföremål. Detta förslag synes böra grundas på bevakningstekniska kommitténs förenämnda förslag. Därvid böra möjligheterna att utnyttja polispersonal inom ramen av ifrågavarande bevakningsuppgifter ytterligare övervägas.

I rådande läge synes dock det kapitaltillskott icke kunna undvikas, som betingas av medelsbehovet för redan beslutade investeringar. Utskottet är därför berett tillstyrka, att bolaget tillföres ett investeringsanslag av 750 000 kr. Utskottet avstyrker däremot förslaget om medelsanvisning för aktie-teckning i bolaget. I likhet med fullmäktige i riksgäldskontoret anser utskottet, att någon bärande motivering icke förebragts för att ersätta den nu gällande statsgarantien för lån till bolaget med en rörlig kredit i riksgäldskontoret. Kungl. Maj:ts förslag avstyrkes därför jämväl i denna del.

Enligt vad utskottet inhämtat har förenämnda belopp om 750 000 kr. ansetts böra belasta försvarets kostnadsram när redan beslutade investeringar i allt väsentligt sammanhånga med bevakningen av militära skyddsföremål.»

dels ock att utskottets hemställan under A., C. och D. bort ha följande lydelse:

A. att riksdagen må beträffande sättet för den framtida organisationen av bevakningsuppgifterna med bifall till mo-

tionerna I: 713 och II: 878, såvitt nu är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder för en avveckling snarast möjligt av Allmänna bevakningsaktiebolagets verksamhet och att nytt förslag för organiserande av bevakningsuppgifterna avseende militära skyddsföremål måtte framläggas för riksdagen på grundval av bevakningstekniska kommitténs förslag, varvid ytterligare överväganden bör ske beträffande möjligheterna att utnyttja polispersonal inom ramen av ifrågavarande bevakningsuppgifter,

C. att riksdagen må med bifall till motionerna I: 713 och II: 878, såvitt nu är i fråga, avslå Kungl. Maj:ts förslag om medelsanvisning för aktieteckning i Allmänna bevakningsaktiebolaget,

D. att riksdagen må med bifall till motionerna I: 713 och II: 878, såvitt nu är i fråga, avslå Kungl. Maj:ts förslag om att gällande statsgaranti skall utbytas mot rörlig kredit i riksgäldskontoret,»

2) av fröken *Andersson*, herrar *Virgin*, *Ståhl*, *Turesson*, *Källstad* och *Petersson*, vilka — under förutsättning av bifall till utskottets hemställan under A., B., C. och D — ansett

dels att det stycke i utskottets yttrande på s. 3, som börjar med »Departementschefen har» och slutar med »i fråga», bort ha följande lydelse:

»Utskottet har uppmärksammat, att enligt Kungl. Maj:ts föreliggande förslag ett belopp av 1 150 000 kr. av kapitaltillskottet skall läggas inom försvarets kostnadsram. Utskottet kan icke finna bärande skäl härför. Enligt utskottets mening står ett sådant förfarande icke i överensstämmelse med riktlinjerna i senaste försvarsbeslutet beträffande i vilka fall medelsanvisning bör ske utanför försvarets kostnadsram. Förfarandet rimmar icke heller med departementschefens uttalande att bolagets rörelse skall bedrivas enligt fullt affärsmässiga principer. Enligt utskottets mening bör försvaret icke belastas med någon del av det föreslagna kapitaltillskottet.»

dels ock att utskottets hemställan under E. bort ha följande lydelse:

»E. att riksdagen må beträffande kostnadernas fördelning på budgeten i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 713 och II: 878, såvitt nu är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala, att i Allmänna bevakningsaktiebolaget investerade medel icke till någon del skall redovisas inom försvarets kostnadsram.»